

ΑΠΟΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Πόσοι Έλληνες ζουν στο εξωτερικό;

Ο ς απόδημος Ελληνισμός ή ελληνική διασπορά χαρακτηρίζεται το σύνολο των εκπατρισμένων Ελλήνων, που μολονότι εγκαταστάθηκε, έστω και με σχετική μονιμότητα, σε χώρες ή περιοχές εκτός του εθνικού χώρου, εξακολουθεί να συντηρεί, σε επίπεδο συλλογικό ή και ατομικό, τις υλικές, πολιτιστικές και συναισθηματικές του σχέσεις με τη χώρα της άμεσης ή της παλαιότερης καταγωγής του. Ο όρος αυτός δίδεται σε αντιδιαστολή με τον ξενιτεμένο Ελληνισμό που περιλαμβάνει και Έλληνες που βρίσκονται μεν στο εξωτερικό αλλά δεν διαμένουν μόνιμα εκτός Ελλάδας π.χ. οι Έλληνες ναυτικοί, διπλωμάτες, εμπορικοί αντιπρόσωποι κ.λπ.. Με την αυτή σημασία του όρου αποδίδεται και για κάθε απόδημο Έλληνα ο όρος «Έλληνας του εξωτερικού».

Η μακρά ιστορία της ελληνικής διασποράς ξεκινά περίπου κατά τη δεύτερη χιλιετία π.Χ και χωρίζεται συνήθως σε τρεις μεγάλες περιόδους, η καθεμία με διαφορετικά χαρακτηριστικά: τους τέσσερις αιώνες της τουρκοκρατίας, την περίοδο από τη δημιουργία ανεξάρτητου ελληνικού κράτους μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και την περίοδο μετά τη λήξη του πολέμου μέχρι τα τέλη του 20ού αιώνα. Διαχρονικά αίτια των μεταναστεύσεων θεωρούνται κυρίως οι πολιτικοστρατιωτικές ή οικονομικοκοινωνικές συνθήκες στον ελληνικό χώρο. Η ελληνική διασπορά χαρακτηρίζεται από τη σημαντική συμβολή της στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική εξέλιξη του συνολικού ελληνικού κόσμου, ιδιαίτερα κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας, ενώ ποσοτικά αντιστοιχεί περίπου στο ένα τρίτο του πληθυσμού της Ελλάδας.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού η σύγχρονη κατανομή των αποδήμων Ελλήνων ανά Ηπείρους κατανέμεται ως ακολούθως: Αμερική 61%, Ασία 1%, Αφρική 2%, Ευρώπη 23% και Ωκεανία 13% (συμπεριλαμβανομένης της Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας). Ο Απόδημος Ελληνισμός διακρίνεται επίσης σε κατά Χώρα κοινότητες, οι πολυπληθέστερες των οποίων κατά Ηπειρο και Χώρα είναι:

Αμερική, Αργεντινή: 20.000 (υπολ.), Βραζιλία: 25.000 (υπολ.), ΗΠΑ: 1.213.807 (απογρ. 2000) – ο αριθμός ατόμων ελληνικής καταγωγής υπολογίζεται σε 3.000.000, Καναδάς: 215.105 (απογρ. 2001), Ασία, Αρμενία: 1.176, Γεωργία: 15.166 (απογρ. 2002), Καζακστάν: 12.703 (απογρ. 1999), Ουζμπεκιστάν: 9.500 (est.).

Αφρική, Αίγυπτος: 3.800 (υπολ.), Ζαΐρ 5.000, Ν. Αφρική: 120.000. Ευρώπη, Αλβανία: 58.785 (απογρ. 1989), Αυστρία: 5.000 (υπολ.), Βέλγιο: 35.000 (υπολ.), Βουλγαρία: 3.408 (απογρ. 2001), Γαλλία: 35.000 (υπολ.), Γερμανία: 370.000 (υπολ. 2006), Ελβετία: 11.000 (υπολ.), Ηνωμένο Βασί-

λειο: 212.000 (υπολ.), Ιταλία: 30.000 (υπολ.), Λουξεμβούργο: 2.000 (υπολ.), Μολδαβία: 3.000 (υπολ.), Ολλανδία: 12.500 (υπολ.), Ουγγαρία: 2.509 (απογρ. 2001), Ουκρανία: 91.500 (απογρ. 2001), Ρουμανία: 6.513 (απογρ. 2002), Ρωσία: 97.827, (απογρ. 2002), Σερβία: 15.000 (υπολ.), Σουηδία: 12.000 – 15.000 (υπολ.), Τσεχία: 3.231 (απογρ. 2001), Τουρκία: 2.500 (υπολ. 2006). Ωκεανία, Αυστραλία: 375.703 (απογρ. 2001), Νέα Ζηλανδία: 10.000 (υπολ.).

Μεξικό

Με το Μεξικό έχουν συναφθεί διάφορες εμπορικές και πολιτιστικές συμφωνίες. Η νεοελληνική γλώσσα διδάσκεται, από το 1977, στο Πανεπιστήμιο της Πόλης του Μεξικού (Universidad Autonoma de México), το μεγαλύτερο της χώρας, καθώς και στο Πανεπιστήμιο του Ακατλάν. Παρ' ότι δεν υπήρχε ποτέ κύμα μετανάστευσης από την Ελλάδα, η χώρα έχει έναν σημαντικό αριθμό Ελλήνων. Η ομογένεια στο Μεξικό αποτελείται από 1.500 άτομα στην Πόλη του Μεξικού (Κοινότητα και εκκλησία είναι η Αγία Σοφία του Μεξικού (Santa Sofia de México), 2.000 άτομα στο Κουλιακάν της Πολιτείας Σιναλόα, 230 άτομα στη Γουαδαλαχάρα (εγγεγραμμένα στην εκεί κοινότητα), καθώς και 30 περίπου οικογένειες στις πόλεις Βερακρούζ και Κοατσακόαλκος στον Κόλπο του Μεξικού.

Ερυθραία

Οι πρώτοι Έλληνες έφτασαν στην Ερυθραία στα μέσα του 19ου αι. περνώντας από το Σουδάν και την Αίγυπτο. Στην πόλη Κερέν, ο Βλάσης Φραγκούλης ίδρυσε μια μικρή παροικία. Η μικρή εκκλησία και το δημοτικό σχολείο, που χτίστηκαν τότε, διατηρούνται ως σήμερα. Κατά την ιταλική απογραφή του 1894, στην Ερυθραία κατοικούσαν 178 Έλληνες. Η ελληνική κοινότητα οργανώθηκε επίσημα το 1903 και λίγο αργότερα απέκτησε και σχολείο. Ο Πραξιτέλης Κυριακάκης από το χωριό Μελιτίνη της Σπάρτης ήταν από τους πιο φημισμένους Έλληνες, που έζησαν και εργάστηκαν στην Ερυθραία.

Η ελληνική παροικία της Ερυθραίας, με ιστορία ενός περίπου αιώνα, γνώρισε την ακμή της στις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες, όταν έφτασε να αριθμεί 400 περίπου άτομα. Η ελληνική παρουσία της Ερυθραίας, άντεξε τόσο την εκθρόπιση των Ιταλών, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1930 και του πολέμου, όσο και κατά την περίοδο που ακολούθησε, όταν η χώρα βρέθηκε αρχικά υπό βρετανική κατοχή (1941-1952), ύστερα υπό καθεστώς τοπικής αυτοδιοίκησης σε ομοσπονδιακή σύνδεση με την Αιθιοπία και τελικά υπό αιθιοπική εξάρτηση. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970, όταν ανατράπηκε ο Αιθίοπας αυτοκράτορας Χαϊλέ Σελασιέ Α' (1974) και ακολούθησαν μεγάλες οικονομικές μεταρρυθμίσεις και πολιτικές ταραχές, η ελληνική κοινότητα, αλλά και άλλες κοινότητες ξένων μεταναστών, δέχτηκε καίρια πλήγματα και σχεδόν διαλύθηκε. Το 1996, λόγω των γενικότερων δυσμενών συνθηκών, η ελληνική κοινότητα δεν αριθμούσε παρά 30 περίπου άτομα. Στην πρωτεύουσα Ασμάρα βρίσκεται η Ελληνική Κοινότητα της Ασμάρα και πόλο συσπείρωσης τον ιερό ναό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Στην Ασμάρα παλιότερα λειτουργούσε και η Παπαφίλιππος Δημοτική Σχολή. Στην πόλη Κάραν (Keren), όπου τώρα διαμένουν ελάχιστοι Έλληνες, βρίσκεται και λειτουργεί ο ιερός ναός του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου. Η ελληνική παροικία του Κάραν από τις αρχές του 20ού αι. διατηρούσε και δημοτικό σχολείο. Οι ελληνορθόδοξοι ιεροί ναοί της Ερυθραίας εκκλησιαστικά ανήκουν στην Ιερά Μητρόπολη Αξώμης. Ισχυρή ελληνική παροικία υπήρχε μέχρι πρόσφατα και στην πόλη Μασόουα (Μασσάουα) στην Ερυθρά Θάλασσα, ανατολικά της Ασμάρας. Η ελληνική παροικία της πόλης είχε σημειώσει μεγάλη πρόοδο στις πρώτες δεκαετίες του 20ού αι. και παρά τα δεινά που υπέστη κατά τη διάρκεια της ιταλικής κατοχής, άντεξε και γνώρισε μεγάλη άνθηση. Διατηρούσε, μάλιστα, τον ιερό ναό του Ευαγγελισμού και ήδη από το 1925, ελληνικό δημοτικό σχολείο. Οι πάροικοι κατάγονταν κυρίως από τα Δωδεκάνησα

και την Κεφαλλονιά.

Ηνωμένο Βασίλειο

Η παρουσία των πρώτων Ελλήνων μεταναστών στη Βρετανία ανάγεται στο 15ο αιώνα και περισσότερο στα τέλη του 16ου. Η νεότερη έντονη παρουσία Ελληνισμού έγεται στην γνώση της αγγλικής γλώσσας ως μοναδική ξένη γλώσσα και την «εκπαιδευτική βιομηχανία» της Βρετανίας.

Αυστρία

Στην Αυστρία κατοικούν περίπου 1.800 Έλληνες υπήκοοι και 18.000 Αυστριακοί ελληνικής καταγωγής. Στην Αυστρία, ο Ελληνισμός τη μεγαλύτερη κοινωνική αναγνώριση την απέκτησε τον 19ο αιώνα. Ένα τελευταίο μεγάλο κύμα μεταναστών πήγε στην Αυστρία κατά την διάρκεια τις δεκαετίες του 1950 και 1960 όταν το Γκκρατς με το Πανεπιστήμιο του Γκκρατς ήταν δημοφιλής προορισμός φοιτητών.

Βέλγιο

Οι Έλληνες στο Βέλγιο ανέρχονται σύμφωνα με το Αρχείο Ομογενειακών Οργανώσεων σε 25.000 άτομα ενώ το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών τους υπολογίζει σε 35.000

Γερμανία

Οι Έλληνες της Γερμανίας αποτελούν την τέταρτη μεγαλύτερη ομάδα μεταναστών της χώρας, μετά από Τούρκους, Ιταλούς και Πολωνούς. Στα τέλη του 2006 στη Γερμανία ζούσαν 303.761 πολίτες με ελληνική υπηκοότητα.

Λουξεμβούργο

Στο Λουξεμβούργο ζουν σήμερα πάνω από 1.500 Έλληνες, οι περισσότεροι από τους οποίους εργάζονται στις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αρκετοί Έλληνες υπήκοοι εργάζονται στον ιδιωτικό (κυρίως τραπεζικό) τομέα αλλά και ως ελεύθεροι επαγγελματίες. Υπάρχουν, ακόμη, περίπου 20 Ελληνικές καταγωγής οικογένειες, τα μέλη των οποίων έχουν πολιτογραφηθεί ως υπήκοοι του Λουξεμβούργου. Υπάρχει και Ορθόδοξη Ελληνική Εκκλησία, η οποία υπάγεται στο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως.

Τουρκία

Οι Έλληνες στην Τουρκία σήμερα φτάνουν μόλις τις 3.000 και ασχολούνται με την ελληνική κοινότητα στην Κωνσταντινούπολη και το Πατριαρχείο. Ο πληθυσμός πριν την Συνθήκη της Λωζάνης και την Μικρασιατική Καταστροφή έφτανε τα 2 εκατομμύρια. Μετά απέμειναν μόνο 300.000 χιλιάδες στην Θράκη όμως μετά τα Σεπτεμβριανά απέμειναν 70.000 χιλιάδες και μετά το 1964 μόνο τους 3.000.

Η ΣΤΗΛΗ «ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΝΟΥΝ ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΚΑΙ ΝΑ ΘΥΜΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΝΕΟΙ» ΑΝΑΒΑΛΛΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΕΧΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ